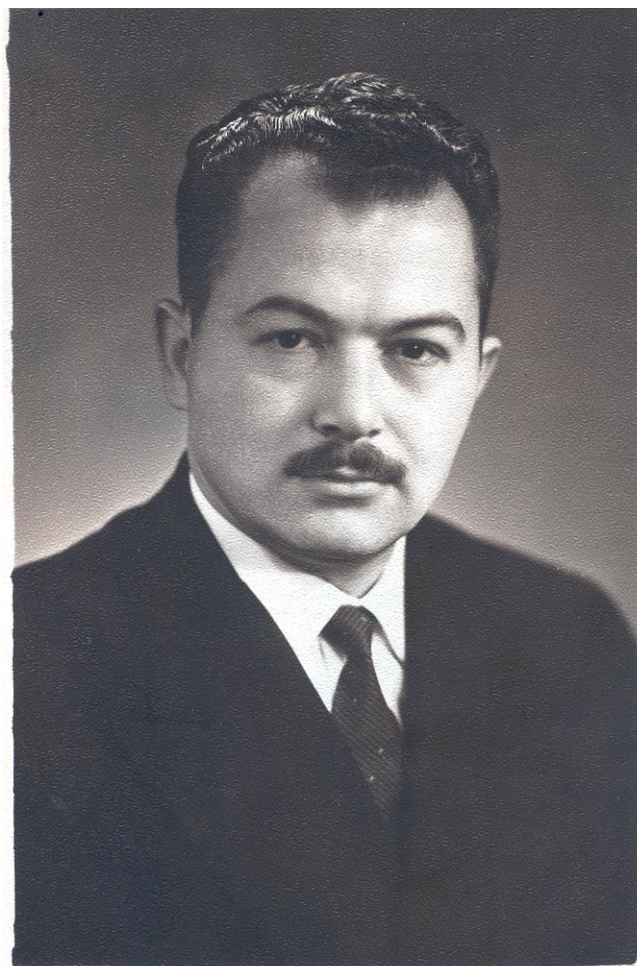

Історія кафедри анестезіології, інтенсивної терапії та медицини невідкладних станів

Кафедра анестезіології та інтенсивної терапії в Одесі була організована першого вересня 1970 року – перша в Україні і друга в СРСР серед однойменних кафедр медінституту. Її створення було логічним продовженням розпочатого за 10 років до цього процесу викладання анестезіології та реаніматології на кафедрі загальної хірургії проф. І.Я.Дейнекі. Однак всі посади курсу були зайняті хірургами, що не мали відношення до анестезіології. Тільки аспірант кафедри Ю.М.Ведутов, який пройшов в 1957 року первинну спеціалізацію з анестезіології в Окружному військовому госпіталі Закавказького ВО (Тбілісі), а потім підвищення кваліфікації в ЦІУВ у професора Е.А. Дамір, став анестезіологом на курсі. Саме він розпочав 1 вересня 1958 року професійне викладання анестезіології в ОМІ.

Ю.М. Ведутов

Леонід Миколайович Аряєв після захисту докторської дисертації на тему «Анальгезія і поверхневий наркоз закисом азоту при нетривалих операціях, деяких діагностичних дослідженнях і з лікувальною метою» в 1967 році був

запрошений в ОМІ на посаду доцента з курсу анестезіології, у 1970 році організував кафедру анестезіології і став першим її завідувачем по 1976 рік. Професор Л.Н. Аряєв активно брав участь в організації анестезіологічної служби в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях. Він був головним анестезіологом Одеського обласного відділу охорони здоров'я, головою анестезіологічної секції обласного наукового товариства хірургів, членом правління Всесоюзного та Українського республіканського товариства анестезіологів і реаніматологів. Він автор 98 наукових робіт, в тому числі двох монографій: «Назофарингеальний наркоз», «Перша допомога на воді та реанімація при утопленні». Під керівництвом Л.Н. Аряєва виконана 1 докторська і 13 кандидатських дисертацій.

Л.М. Аряєв

З 1976 року кафедру очолив Вацлав Петрович Стасюнас – один з перших фахівців-анестезіологів в СРСР, ветеран Великої Вітчизняної війни, який пройшов її з боями лікарем повітряно-десантних військ. За мужність і відвагу зазначений 14 бойовими нагородами. У 1974 році захистив докторську дисертацію на тему: «Патофізіологічні зміни та особливості анестезіологічного забезпечення внутрішньосерцевих операцій в умовах екстракорпоральної

перфузії і гемодилуції». Він організував на кафедрі курси первинної спеціалізації анестезіологів-реаніматологів, до викладання на яких були залучені молоді фахівці П.М. Чуєв, А.І. Бухало, Б.П. Тишкевич. В.П. Стасюнас організував і очолив Одеське наукове товариство анестезіологів-реаніматологів, яке існує і активно працює по сьогоднішній день. В.П. Стасюнас є співавтором підручника «Анестезіологія і реаніматологія» Ленінград, 1978 рік. Був членом правління Всесоюзного та Українського наукових товариств анестезіологів і реаніматологів.

В.П. Стасюнас

З 1980 по 1982 рр. кафедрою завідував доцент Анатолій Йосипович Бахар. Він був учнем В.П. Стасюнаса і Л.Н. Аряєва, під керівництвом якого в 1969 році захистив кандидатську дисертацію на тему: «Газовий наркоз у хворих на

туберкульоз легень». Це був талановитий клініцист, віртуозний анестезіолог, видатний педагог.

А.Й. Бахар

З 1982 по 1995 рр. кафедрою завідував професор Анатолій Степанович Владика. В 1988 році захистив докторську дисертацію на тему: «Екстракорпоральна детоксикація при критичних станах». За час його завідування наукова робота кафедри розвивалася в наступних напрямках: методи анестезіологічного забезпечення при допомозі породіллі (доцент О.В. Борозенко), ефективність УФО крові, використання гіпохлориту натрію і озонування крові з метою детоксикації (доцент С.А. Іванченко), дослідження білкового обміну при критичних станах (доцент М.П. Юзвак), інтенсивна терапія черепно-мозкової травми (асистент О.В. Петелкакі). Він автор понад 330 друкованих праць, з кафедрою морської медицини співавтор двох видань: «Довідник суднового лікаря», «Атлас тварин світового океану, небезпечних для людини».

А.С. Владика

У 1988 році курси підвищення кваліфікації, що існували на кафедрі з 1978 року, було реорганізовано в самостійну кафедру анестезіології та реаніматології ФУЛ, яку очолив професор Петро Миколайович Чуєв. Він є прямим послідовником розпочатих при Л.Н.Аряєві робіт із застосування холоду в медицині та ГБО. У 1987 році захистив докторську дисертацію на тему: «Місце гіпербаричної оксигенації в лікуванні і профілактиці гнійно-септичних захворювань», де перший приділив належну увагу анаеробній неклостридиальній інфекції. Під його керівництвом розроблено спеціальну програму раціональної антибактеріальної терапії, і у 1997 році був випущений довідник з антибактеріальної терапії «Клінічна фармакологія цефалоспоринів» (П. Чуєв, В.І. Кресюн, О.Ю. Каташинський). Понад 300 друкованих праць присвячені різним проблемам анестезіології та інтенсивної терапії.

П.М. Чуєв

Силами співробітників кафедри (доцент А.В. Беляков, асистенти Г.А. Буров, О.Ю. Каташинський, М.А. Брусніцина, пізніше — І.Л. Басенко) були створені нові цикли загального удосконалення для анестезіологів, лікарів швидкої допомоги і лікарів ГБО.

З 1992 року організовані передатестаційні цикли і навчання інтернів за спеціальностями «Анестезіологія», «Дитяча анестезіологія», «Медицина невідкладних станів».

Багато років професор П.М. Чуєв успішно поєднував керівництво кафедрою з роботою заступника декана ФУЛ, проректора з лікувальної, а потім і навчальної роботи.

З 1995 року обидві кафедри були знову об'єднані в одну кафедру анестезіології та інтенсивної терапії з післядипломною підготовкою, яку по вересень 2008 року очолював професор Петро Миколайович Чуєв.

Кафедра анестезіології Одеського національного медичного університету та всі анестезіологи області гостинно ставляться до зарубіжних гостей. У 1985 і 2003 р. в Одесі засідав пленум правління Українського РНОАР, в 1987 р. – проблемна комісія «Анестезіологія і реаніматологія» АМН СРСР, в 1989 р. проведено IV Всесоюзний з'їзд анестезіологів і реаніматологів за участю понад 1600 делегатів і гостей, в тому числі з США, Англії, Франції, Німеччини, Чехословаччини, Польщі, Болгарії, Югославії. У 1993 і 1994 р. проведені I і II Українські науково-практичні конференції з невідкладної допомоги за участю представників Всесвітньої асоціації невідкладної допомоги за участю представників Всесвітньої асоціації невідкладної медицини та медицини катастроф (WAEDM). У 1999 і 2003 р. проводилось засідання проблемної комісії «Анестезіологія» МОЗ та АМН України, а в травні 2000 р. проведено III конгрес (VIII з'їзд) анестезіологів України за участю близько 900 делегатів і гостей, в тому числі з Росії, США, Німеччини, Італії, Австрії, Польщі.

Важливу роль в житті анестезіологів області відіграє асоціація анестезіологів Одеської області, робота якої здійснюється за активної участі співробітників кафедри. Існування асоціації почалося з організації секції при хірургічному суспільстві в 1966р. під керівництвом Ю.М. Ведутова. З 1977 р. за активної участі проф. В.П. Стасюнаса організовано самостійне Обласне наукове товариство анестезіологів і реаніматологів. Головою товариства з 2008 р. і до цього дня є проф. О.О. Тарабрін. На сьогоднішній день проведено більш ніж 400 засідань.

О.О. Тарабрін

З 2008 р. завідувачем кафедри став професор Олег Олександрович Тарабрін - представник школи гемостазіологів професора І.І. Тютріна. Закінчивши Сибірський медичний університет (Томськ), він зайнявся вивченням діагностики, профілактики і корекції порушень гемостаза на етапах хірургічного лікування. За його участю був розроблений і вперше застосований в клінічній практиці унікальний апарат – низькочастотний вібраційний п'єзоелектричний гемовіскозиметр (НВПГ), який отримав в 1995 р. срібну медаль у Брюсселі на ЕКСПО-95. По матеріалах клінічного використання цієї методики О. О. Тарабрін захистив кандидатську дисертацію. Після переїзду до Одеси, він розширив діапазон досліджень з гемостазіології, і в 1999 р. захистив докторську дисертацію "Тромбонебезпечність в хірургії: шляхи діагностики, профілактики і корекції". Завдяки його зусиллям в Одесі створена наукова школа гемостазіології. О.О. Тарабрін - член Європейської асоціації по анестезіології, Європейської асоціації по інтенсивній терапії, Всесвітньої асоціації по анестезіології, Всесвітньої асоціації з невідкладної медицини. А ще він займав посаду депутата Одеської міськради 5-го скликання. В 2016 р. О.О. Тарабрину

було присуджено почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України». З 2017 р. по 2020 р., О.О. Тарабрін успішно поєднував посаду завідуючого кафедрою анестезіології, інтенсивної терапії та медицини невідкладних станів ОНМедУ з посадою проректора з науково-педагогічної (міжнародної) роботи ОНМедУ. В 2019 року - Член робочої групи з розробки протоколів надання медичної допомоги хворим коронавірусною хворобою (COVID-19) МОЗ України. О.О. Тарабрін є автором більш ніж 500 науково-учбових робіт на українській, російській і англійській мовах.

За час керівництва кафедрою проф. О.О. Тарабріна, розширився масштаб науково-дослідної діяльності, а саме: численні праці про анестезіологічне забезпечення та інтенсивну терапію в акушерстві, методи регіонарної анестезії, її переваги та профілактика ускладнень, лікування і профілактика жирової емболії, важкий дихальний шлях, інтенсивну терапію при політравмі та опіковій хворобі. Основною проблематикою, що розглядає кафедра, є проблема тромбонебезпечності, шляхи її діагностики, профілактики і комплексної корекції ; наразі співробітниками кафедри проблематика, що розглядається, розширена до оцінки гемостатичного потенціалу пацієнтів в усіх галузях хірургії, інтенсивної терапії, масивні популяційні дослідження, а також визначення впливу на показники системи РАСК препаратів різних груп.

Починаючи з 2008 р., з метою закріплення авторитету нашого університету на Європейському та Світовому рівнях в науково-дослідницьких і навчальних позиціях, а також обміну досвідом та знаннями, підвищення професіоналізму, наукових і практичних знань студентів, лікарів-інтернів та лікарів-спеціалістів. за ініціативою Одеського національного медичного університету та завідуючого кафедрою Олега Олександровича Тарабріна, регулярно в Одеському національному медичному університеті, більш ніж 10 разів на рік, проходять Міжнародні міждисциплінарні наукові заходи, які стосуються не тільки анестезіології, гемостазиології, інтенсивної терапії та медицини невідкладних станів, а майже всіх галузей медицини, в яких приймають участь як вітчизняні, так і іноземні передові вчені-науковці зі світом ім'ям, а більшість учасників є представниками країн СНГ та майже всіх країн Європи, та не тільки. Важливо відмітити наступні заходи: щорічний Міжнародний конгрес анестезіологів "Black Sea Pearl" та Міжнародну конференцію з гемостазиології, анестезіології та інтенсивної терапії "Autum Meeting in Odessa". Завдяки співпраці та безпосередній підтримці СЕЕА (Comitee of European Education in Anesthesiology) з 2014 р. в Одесі відкритий регіональний центр з Європейської освіти в анестезіології СЕЕА, директором якого є проф. О.О. Тарабрін. За цей час проведено 12 повних курсів європейської освіти; у кожному з них приймали участь найвидатніші лікарі-спеціалісти Європи та світу – Філіп Шерперель (Ліль, Франція), Паоло Пелозі (Верезе, Італія), Костянтин Лебедінський (Санкт-

Петербург, РФ), Андрій Варвинський (Лондон, Великобританія), Олександр Злотнік (Бер-Шева, Ізраїль), Булат Туяков (Краков, Польща), Доротея Дуда (Майнц, Німеччина) та багато ін.. Такі семінари проводяться двічі на рік; знаковою подією для України є те, що перший випуск СЕЕА у 2018 р. отримувач дипломи Європейської освіти в анестезіології з рук засновника (1985 р.) комітету - професора Філіпа Шерпереля.

Особливо хотілося би відмітити відвідання проекту СЕЕА діючим головою освітнього напрямку European Society of Anaesthesiology Жилем Лебюфом. Він особисто відмітив той факт, що наша європейська школа не поступається іншим у більш розвинених країнах Західної Європи.

Та час не стоїть на місці! З кожним роком діяльність кафедри розширюється, як і сфера інтересів співробітників. З 2019 р. стартували проекти «Школа тромбозу і гемостазу» та «Школа респіраторної підтримки» та багато інших.

У 2012 році керівництвом університету і кафедрою було засновано міжнародний науковий журнал «Клінічна анестезіологія та інтенсивна терапія», перший примірник якого вийшов у 2013 році. У передмові головного редактора журналу академіка НАМН України Валерія Миколаєвича Запорожана мовиться про те, що «це ще один крок до удосконалення, пізнання нових граней анестезіології та інтенсивної терапії не тільки як науки, але і як галузі медицини, як галузі культури та традицій – спадщини, яка дісталась нам від попередніх поколінь». З 2019 р. Головний редактор журналу – проф. О.О. Тарабрін. Значущим є той факт, що дане видання є основним з наукових журналів для анестезіологів України; численні автори з України, Італії, Росії, Ізраїлю, Молдови та інших куточків світу вважають за честь побачити свої наукові роботи у цьому альманасу. Матеріал поданий на українській, російській та англійській мовах.

Співробітники кафедри з повагою ставляться до традицій анестезіології в Одесі, але також переймають передові світові навчальні технології. Заслуговує на увагу той факт, що наказом ректора ОНМедУ академіка Запорожана В.М. професора Тарабріна О.О. у 2017 р. призначено науковим координатором симуляційних центрів нашого вишу. Ця дата стала відправним пунктом, з якого симуляційне навчання є обов'язковим компонентом у навчанні, складанні випускних іспитів студентами, лікарями-інтернами та курсантами ; як компонент майстер-класів, новітні технології допомагають студентам, інтернам, молодим та досвідченим лікарям здобути нові навички при моделюванні особливих або вкрай рідких клінічних випадків без загрози життю пацієнта.

Крім викладання студентам, лікарям-інтернам та курсантам циклів післядипломної підготовки, на кафедрі здійснюється підготовка фахівців вищої кваліфікації в магістратурі, ординатурі та аспірантурі. За роки існування кафедри на ній навчалось понад 60 клінікоординаторів і 10 магістрів, підготовлено 7 докторів

і 30 кандидатів наук, серед них представники Сирії, Іраку, Ірану, Афганістану, Кіпру, Перу, Болівії.

За роки роботи співробітниками кафедри видано понад 900 публікацій, в тому числі монографії, навчальні посібники, підручники, методичні рекомендації. З тих, що видані нещодавно, особливої уваги заслуговують наступні видання: «Анестезіологія, інтенсивна терапія та невідкладні стани» за ред. проф. Владимира А.С., проф. Тарабріна О.О.; «Низькочастотна п'єзотромбоеластографія цільної крові (алгоритми діагностики та корекції гемостазіологічних розладів)» за ред. проф. Тарабріна О.О., проф. Тютріна І.І., проф. Удута В.В., Тарабріна П.О.; «Руководство по неотложной помощи при тяжелой автотранспортной травме» під ред. проф. Тарабріна О.О., «Симуляційна медицина. Досвід. Здобуття. Перспективи.» за ред. під редакцією акад. Запорожана В.М. та проф. Тарабріна О.О.. Співробітниками нашої кафедри з пошаною було прийнято пропозицію з адаптації, редакції та рецензування розділів російськомовного видання «Анестезия Рональда Миллера, 7 издание», примірники котрої посідають почесне місце у бібліотеці практикуючих лікарів-анестезіологів усього світу. Також отримано 33 авторських свідоцтва і патентів на винаходи, впроваджено понад 300 рацпропозицій.

В 2019 р. кафедра анестезіології, інтенсивної терапії з післядипломною підготовкою була перейменована на кафедру анестезіології, інтенсивної терапії та медицини невідкладних станів.

Нині у складі кафедри під керівництвом професора Тарабрін О.О. працюють як ветерани анестезіології, сповнені досвідом викладачі (доц. Басенко І.Л., доц. Салех Є.О. та ін.), так і зовсім молода та перспективна команда лікарів-анестезіологів з усіх куточків нашої держави. Таким чином у викладацькій роботі блискуче поєднуються вірність традиціям одеської школи анестезіології та передові європейські технології галузі, без яких досягнути тотожного всесвітньому рівню викладання неможливо. Задачі кафедри різноманітні. Це, передусім, навчання студентів найважливішим навичкам інтенсивної терапії невідкладних станів, підготовка лікарів-анестезіологів в інтернатурі, а також загальне і передатестаційне вдосконалення анестезіологів, лікарів швидкої допомоги і тих, що працюють з барокамерами. Традиційно значне місце в роботі кафедри займає виховання майбутніх фахівців і науковців в студентському науковому гуртку. Гуртківці активно працюють в лікувальних установах клінічної бази кафедри, виступають на студентських наукових конференціях, виконують наукові дослідження. На кафедрі ведеться підготовка фахівців вищої кваліфікації в магістратурі, ординатурі та аспірантурі. Неможливо оминати увагою той факт, що діяльність кафедри не обмежується тільки підготовкою кадрів для України та країн СНД: за останні 50 років діяльності, кадри з Сирії, Афганістану, Туркменістану, Ірану, Білорусі, Індії, Пакістану та багатьох інших держав отримали високоякісні теоретичні та практичні знання з анестезіології та

інтенсивної терапії на базі кафедри анестезіології та інтенсивної терапії та медицини невідкладних станів ОНМедУ.

Аналіз 50-річної роботи показав, що співробітники кафедри беруть активну участь як у науковій, так і у практичній роботі нашого університету, а своїм пріоритетом вважають викладання і виховання гідних медичних кадрів.